

Forfatter: Larsen, Karl

Titel: Udrag fra Set og tænkt under den store Krig (1)

Citation: Larsen, Karl: "Set og tænkt under den store Krig", i Larsen, Karl: *Set og tænkt under den store Krig*, Erslev & Hasselbalchs Forlag, Schetelig's Boghandel, 1915, s. 122.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-larsenk_19-shoot-idm140378515980112.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Set og tænkt under den store Krig

Jeg skal her indskrænke mig til et enkelt, som skyldes det Land, der vel nok for nærværende er blevet stærkest medtaget af Krigen, nemlig Belgien. Det findes hos en Forfatter, som ganske vist hedder *Vogel* og bærer det lige saa germanske Fornavn, *Willem*, men naar det betænkes, hvor dansk man f. Eks. kan være, uagtet man hedder Rubin, turde denne Omstændighed næppe diskreditere Manden. Og han skriver (for øvrigt med en Motivering og i Udtryk, som ikke fuldt ud dækker *min* Opfattelse) i *Considérations politiques et économiques* (1915): »Krigen indeholder intet etisk Problem, eller rettere sagt, Krigens etiske Problem opløser sig straks uden videre. Med samme Adkomst som alle de materielle Omvæltninger, der fra Tid til anden formørker den menneskelige Tilværelse, med samme Adkomst som det enkelte Menneskes Lidelser under deres forskellige Former, er Krigen en *Udviklings Faktor*. De 123 materielle Ødelæggelser betyder intet: de ændrer Arbejdsvilkårene for nogle Mennesker, det er det hele. Tilintetgørelsen af Menneskeliv betyder ikke mere: Livet vil fødes paa ny andetsteds og i en skønnere og renere Skikkelse. Ja, selv de Taarer, som Krigen faar til at rinde, bør ikke forvirre os i vor Opfattelse af den, thi disse Taarer genspejles vidunderligt i vor Sjæls dybeste Væld. — Man vil sige, at Krigen fremkalder saa meget hæsligt, fremkalder vildt Had, volder Tilbagefald til helt barbarisk Tankegang. Det er et optisk Bedrag. Krigen *frembringer* ikke det hæslige, den lader kun det, som i Forvejen er i os, stige op til Overfladen, og netop ud fra dette Synspunkt er Krigen den baade frygteligste og virkningsfuldeste Lærer. Af dens Lærdom vil alle have Gavn, enhver efter sit aandelige Standpunkt, bevidst eller ubevidst, paa synlig Maade eller uden, at en overfladisk lagttager kan opdage nogen Forandring til det bedre. Selv om en saadan lagttager staar tilstrækkelig højt til ikke mere at lade sig blænde af tilsyneladende Tab og forbigaaende Smerte, kan det hændes, at han mener at kunne konstatere moralsk Nedgang. Det er atter Selvbedrag. Under almindelige Forhold kommer Menneskenes sande Moral ikke altid til Syne. Men under Prøvelsernes Anløb styrter Facaderne sammen og moralsk Elendighed, som de skjulte, kan aabenbare sig. En Indbildning eller et Bedrag er blevet tilintetgjort: Krigen har kun bragt »Omvurdering« til Veje, har givet en oppustet Værdi sit rette Indhold, 124 og det vil være saa meget desto bedre for Udviklingen, kun ikke for vore Fantasier og vor aandelige Dovenskab i Øjeblikket«.